

ประเทศไทย : ข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานนักกิจกรรม กริซสุดา คุณะเสน ต้องได้รับการสอบสวนในทันที

รัฐบาลไทยต้องดำเนินการสอบสวนกรณีข้อกล่าวหาว่า กริซสุดา คุณะเสน ถูกเจ้าหน้าที่ทหารทรมานระหว่างการควบคุมตัวในสถานที่ลับโดยไม่สามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้เป็นเวลาเกือบหนึ่งเดือน ซึ่งการสอบสวนดังกล่าวต้องเป็นไปโดยทันที ทั้งอย่างอิสระ และเป็นกลาง ไอซีเจกล่าวในวันนี้

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2557 กริซสุดา คุณะเสน นักกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. ซึ่งเป็นที่รู้จักเนื่องจากคอยให้ความช่วยเหลือผู้ที่ถูกจับและควบคุมตัวจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อปี 2553 ได้ถูกทหารจากสังกัดมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรี จับตัวไป

โดยในบทสัมภาษณ์ซึ่งเผยแพร่บนเว็บไซต์ยูทูบเมื่อวันเสาร์ที่ผ่านมา มีเนื้อหาว่า กริซสุดา คุณะเสน กล่าวหาว่าตนถูกจับปิดตาและมัดมือไว้ตลอดระยะเวลาช่วง 7 วันแรกของการควบคุมตัว ทั้งยังกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ทหารทรมานตนหลายครั้ง

“ข้อกล่าวหาของกริซสุดาที่ว่าเธอถูกทหารทำทรมานและประตบตีอย่างโหดร้ายรวมถึงการควบคุมตัวโดยมิชอบ ถือเป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างยิ่งและสมควรได้รับการสอบสวนข้อเท็จจริงในทันที” นายวิลเลียม เทเลอร์ เลขาธิการคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล กล่าว และ “หากข้อกล่าวหานี้เป็นความจริง ย่อมถือว่ากริซสุดาตกเป็นเหยื่อของการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้กระทำต้องรับผิดชอบและเหยื่อต้องได้รับการเยียวยาและชดเชยที่มีประสิทธิภาพจากรัฐ แต่หลักที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การสอบสวนจำเป็นต้องดำเนินการโดยหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีนี้ที่เป็นกรณีก่อกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ทหารเป็นผู้กระทำความผิด”

ขณะที่หน่วยงานฝ่ายทหารได้ออกมาปฏิเสธต่อทุกข้อกล่าวหา ทางกริซสุดา คุณะเสน ได้เผยอีกว่าเจ้าหน้าที่ใช้ถุงพลาสติกและผ้าคลุมหัวเธอเพื่อทำให้ขาดอากาศหายใจจนเธอหมดสติไป แล้วยังถูกนำตัววางใส่ไว้ในถุงห่อร่างกายแบบมีซิปล็อกอีกหนึ่ง

ทั้งยังระบุว่าในระหว่างที่ถูกควบคุมตัว มีเจ้าหน้าที่ผู้หญิงมาถอดกางเกงให้เวลาจะเข้าห้องน้ำ โดยมีครั้งหนึ่งที่ตนได้ยินเสียงผู้ชายอยู่ด้วยในขณะที่ตนถูกปิดตาและเจ้าหน้าที่ผู้หญิงกำลังอาบน้ำให้ ทั้งนี้ กฎอัยการศึกซึ่งมีการประกาศใช้ทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทยมาตั้งแต่การทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารในการควบคุมตัวบุคคลไว้ได้ไม่เกิน 7 วัน โดยไม่ต้องมีการตั้งข้อหา (administrative detention)

อย่างไรก็ตาม จากคำสัมภาษณ์ของกริชสุดาเมื่อวันเสาร์ที่ผ่านมา เธอกล่าวอ้างว่าเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2557 เจ้าหน้าที่ทหารได้บังคับให้เธอลงชื่อในหนังสือซึ่งระบุข้อความว่า เธอเป็นผู้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวไว้ยาวนานกว่า 7 วัน เนื่องจากเธอรู้สึกปลอดภัยที่จะอยู่ในบริเวณของค่ายทหารมากกว่าที่จะได้รับการปล่อยตัว

อนึ่ง ในช่วงแรก ทางเจ้าหน้าที่ทหารปฏิเสธที่จะชี้แจงว่ามีการควบคุมตัวเธอไว้ ต่อมาวันที่ 20 มิถุนายน 2557 เจ้าหน้าที่ทหารจึงได้ออกมายอมรับว่ามีการควบคุมตัวกริชสุดาไว้จริง แต่ไม่สามารถบอกสถานที่ควบคุมตัวได้เพื่อช่วยให้กริชสุดาใช้เวลาอยู่กับตัวเองและรู้สึกสงบ

ซึ่งวันที่ 23 มิถุนายน 2557 กริชสุดา ก็ได้ออกสื่อทางโทรทัศน์และกล่าวว่าตนเองนั้น “สุขสบายเกินที่จะพูด” ในระหว่างที่อยู่ในค่ายทหาร ในวันถัดมาเธอจึงได้รับการปล่อยตัวซึ่งรวมเป็นระยะเวลา 29 วัน นับจากที่เธอถูกจับกุม ทั้งนี้ กริชสุดาไม่ได้รับการนำตัวไปศาลเพื่อพิจารณาหรือตรวจสอบใดๆ เลย ตลอดระยะเวลาการควบคุมตัว

สิทธิเด็ดขาดของบุคคลทุกคนในการที่จะไม่ถูกทำทรมานและการประติบัติที่โหดร้ายไม่ว่าในสถานการณ์ใด เป็นสิทธิที่ได้รับการยืนยันว่าจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาคที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงสนธิสัญญา 2 ฉบับที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีด้วย อันได้แก่ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ซึ่ง ICCPR ได้รับรองหลักการเรื่องเสรีภาพจากการถูกควบคุมตัวโดยมิชอบไว้อย่างชัดเจน

หากข้อกล่าวอ้างดังกล่าวได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริง กรณีของกริชสุดา คุณะเสน ย่อมเป็นคดีแรกที่ยืนยันว่ามีการทำทรมานเกิดขึ้นจริงตั้งแต่มีรัฐประหาร และอาจเป็นประเด็นที่นำไปสู่การโต้แย้งคำแถลงการณ์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ตั้งแต่มีการยึดอำนาจ ยังไม่เคยมีการทำทรมานเกิดขึ้น ทั้งยังอาจเป็นการทำลายความความเชื่อมั่นในคำมั่นที่ประเทศไทยย้ำมาตลอดที่จะเคารพและนำหลักการใน CAT ไปปฏิบัติ ตามที่ได้ให้คำมั่นล่าสุดกับคณะกรรมการต่อต้านการทรมานที่นครเจนีวาเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ที่ผ่านมา

อนึ่ง คณะกรรมการต่อต้านการทรมานได้แสดงความเป็นกังวลอย่างยิ่งถึงการประกาศกฎอัยการศึกของประเทศไทยและพยายามกระตุ้นเรียกร้องให้ประเทศไทย “ยึดถือหลักการห้ามมิให้มีการทำทรมานอย่างเด็ดขาด พร้อมทั้งต้องให้ความมั่นใจว่า การบังคับใช้กฎอัยการศึกทั่วประเทศครั้งนี้ต้องไม่ไปละเมิดสิทธิสิทธิต่างๆ ที่ได้รับประกันไว้ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานเป็นอันขาด”

หน้าที่ของรัฐในการห้ามมิให้มีการทรمانและการประติบัติที่โหดร้ายรวมไปถึงหน้าที่ในการลงมือสอบสวนอย่างจริงจังทันทีและเป็นกลาง เมื่อมีการร้องเรียนหรือในกรณีที่ไม่มีการร้องเรียนก็ยังคงมีการสอบสวนทันทีเมื่อมีเหตุอันสมควรจะเชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการเช่นนั้น

ความล้มเหลวของการสอบสวนข้อกล่าวหาว่ามีการทรمانหรือการประติบัติที่โหดร้ายถือเป็นการละเมิดสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและสิทธิที่จะไม่ถูกทรمانหรือถูกประติบัติอย่างโหดร้ายทารุณ

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกำหนดให้ประเทศไทยยังคงปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีที่มี โดยไม่คำนึงว่ากฎอัยการศึกและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราวนั้นให้ความคุ้มครองแก่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอยู่หรือไม่ก็ตาม